

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ

**HASTA VE YAŞLI İLAÇLARINI TAKİP
ETME**

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. İLAÇ NEDİR?	3
1.1. İlacın anlamı	3
1.2. İlaç Grupları	4
1.3. İlaç Şekilleri	5
1.3.1. Katı İlaç Şekilleri	5
1.3.2. Sıvı İlaç Şekilleri	6
1.4. İlacın Veriliş Şekilleri	7
1.4.1. Ağız ve Sindirim Yolu ile Alınan İlaçlar	8
1.4.2. Deri Yolu ile İlaç Kullanılması	8
1.4.3. Solunum Yolu ile İlaç Kullanımı	9
1.4.4. Enjeksiyon Yolu ile İlaç Alınması	9
1.4.5. Mukoz Membran (Konjktivita, Vajina, Üretra, Burun)	10
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	13
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	14
2. YAŞLILARDA İLAÇ KULLANIMINDA DİKKAT EDİLECEK KURALLAR	14
2.1. İlaç Vermede Temel İlkeler	14
2.2. İlaçların Birbiriyle Etkileşimi	15
2.3. İlaç Zehirlenmesinde İlk Yardım	16
2.4. İlaçların Korunması	17
2.5. İlaç Dolabı	18
UYGULAMA FAALİYETİ	19
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	20
MODÜL DEĞERLENDİRME	22
CEVAP ANAHTARLARI	24
ÖNERİLEN KAYNAKLAR	25
KAYNAKÇA	26

AÇIKLAMALAR

KOD	723H00009
ALAN	Hasta ve Yaşlı Hizmetleri
DAL/MESLEK	Bakım Elemanı/ Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı
MODÜLÜN ADI	Hasta ve Yaşlı İlaçlarını Takip Etmek
MODÜLÜN TANIMI	İlacın anlamı, grupları, şekilleri ve ilaç vermede dikkat edilecek kuralların kavratıldığı, yaşlı ilaçlarını verme, takip etme becerisinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	İlacın anlamı, grupları, şekilleri ve ilaç vermede dikkat edilecek kuralları kavramak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Öğrenci bu modül ile gerekli ortam ve bilgi sağlandığında yaşlıların ilaçlarını takip edebilecektir.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, Yaşlı Bakım Evleri, Huzurevleri. Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, tepegöz, asetat, CD, VCD, DVD, bilgisayar donanımları, televizyon.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan, her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda ise kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanan ölçme aracıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Yaşlılarda fizyolojik değişikliklere bağlı olarak ortaya çıkan hastalıkların tedavisinde birçok ilaç kullanılmaktadır. Yaşlıların ilaç alma nedenleri sadece hastalıklar değil, bireysel, sosyo-kültürel faktörlere de bağlı olabilir. Yaşlılarda birden fazla hastalığın birlikte görülmesi, alınan ilaç miktarının çoğalması anlamına gelmektedir. Bu da sizlerin ilaç kullanımı ve ilaç takibi konusunda bilgi sahibi olmanızı gerektirir.

Bu modülde size, ilaçların özellikleri, çeşitleri, hazırlanması ve verilmesindeki güvenlik önlemleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bunun yanı sıra ilaçların veriliş yolları ile ilgili bilgiler de açıklanmıştır. Bu bilgilerin ışığında günlük hayatta hasta ve yaşlı için daha güvenilir bir yardımcı olacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında ilaç ve anlamını öğrenerek ilaç kullanmada dikkat edilecek noktaları öğrenecek ve yaşamınızda kullanabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İlaç ve ilaç grupları hakkında kaynaklardan bilgi ediniz.
- Topladığınız bu bilgileri raporlaştırınız.
- Hazırladığınız raporu arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. İLAÇ NEDİR?

1.1. İlacın anlamı

İlaç doğal ya da sentetik olarak yapılan; hastalıklardan korumak, belirtileri gidermek ve tedavi etmek için kullanılan kimyasal maddelerdir. Bir hastalığın tanısı için bazı testlerin yapılmasında veya röntgen tetkiklerinden teşhis amacı ile kullanıldığı gibi kişinin hangi maddeye karşı alerjisi olduğunu ve bağışıklık durumlarını anlamak için hassasiyet ölçmede kullanılır.

Genelde ise, ilacın anlamı tedavi edici oluşudur. Hastalarda ilaçların doğru ve güvenli bir biçimde kullanımının sağlanması çok önemli sorumluluklardandır. Yaşlı ve yaşlı hastanın, daha önceki durumu ile o andaki sağlık durumunu ve ilacın, hangi amaçla verildiğini ilaç uygulamasının nasıl yapılacağını belirlemede önemlidir.

1.2. İlaç Grupları

- **ANTİBİYOTİK:** Canlı organizmalardan elde edilen ve bakteride üremeyi durduran veya bakteriyi öldürücü etki oluşturan maddelerdir.
- **ANALJEZİK:** Ağrı kesici özellikleri olup, genellikle ateş düşürücü olarak kullanılırlar.
- **ANTİROMATİZMAL:** Romatizmal septomları giderici özelliktedirler.

- **ANTIENFLAMATUAR:** Kas gevşemesini sağlayan etkili grup ile bir aradadır.
- **ANTIALLERJİK-** Vücudun bağışıklık sistemine etki ederek, allerjik septomları ortadan kaldıran ilaçlardır.
- **ANTIEMETİK:** Bulantı ve kusma septomlarını giderir.
- **ANTİDİYARETİK:** Diyare (ishal) septomlarını ortadan kaldırır.
- **ANTİHİPERTANSİF:** Tansiyon düşürücüdür.
- **ANTİASİT:** Genellikle mide salgısını azaltmak amacı ile kullanılır.
- **LAKSATİF (PÜRGATİF):** Bağırsak peristaltizmini arttıran, dolayısıyla dışkılamayı kolaylaştıran ilaçlardır.
- **DIÜRETİK:** İdrar atımını arttıran, ödem çözen ilaç grubudur.
- **ANTİSPAZMATİK:** Düz kaslardaki spazmı giderir.
- **ANTİGRİPAL:** Grip septomlarını giderici ilaçlardır.
- **ANTİKOAGÜLAN:** Kanın pıhtılaşmasını engelleyen ilaçlardır.
- **HİPNOTİK:** Merkezi sinir sistemindeki uyku merkezine etkilidir.
- **SEDATİF:** Vücudun motor fonksiyonlarına etki ederek, bunların fazla uyarısını kaldırır. Hipnotik ve sedatif etki, genellikle birliktedir. Bu sebeple barbitürat grubu ilaçlar kullanılır.
- **LOKAL ANESTEZİK:** Uygulandıkları yerdeki çevre sinirlerine etki ederek duyarsızlaştırırlar. O bölgenin hissetmemesini sağlarlar.

- **GENEL ANESTEZİK:** Santral sinir sistemini etkilerler. Bilinç kaybı ile birlikte bütün duyu fonksiyonlarının ortadan kalkmasından sonra genel anestezikler inhalasyon ve intravenöz olarak verilirler.
- **ANALEPTİKLER:** Santral sinir sistemini uyaran ilaçlardır. Amnocardol koroner arterleri ve bronş düz kaslarını gevşettiğinden bronşiyal astım tedavisinde kullanılır.
- **NARKOTİKLER:** Deri ve iç organlardan gelen sinirsel uyarımları düzenli bir şekilde ileten, santral sinir sistemindeki bu uyarımların bir kısmı beyinde şiddetli hissedilen ağrılar şeklinde algılanır. Bu şikayetlerin giderilmesi için uyuşturucu etki gösteren narkotikler kullanılır.

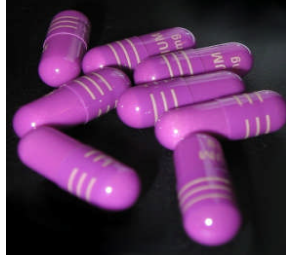
Bu ilaçlar, ilaç bağımlılığına neden olduğundan kilitli dolaplarda saklanmalıdır.

1.3. İlaç Şekilleri

İlaçlar hastaya belirli şekiller hâlinde verilirler ve bunlar farmasötik şekiller diye adlandırılır. İlaçlar katı ve sıvı şeklinde iki şekildedir.

1.3.1. Katı İlaç Şekilleri

- **KAPSÜL:** Jelatin kılıflar içindeki bu ilaç, toz likit ya da yağlı bir madde olabilir. Jelatin içindeki gliserin miktarına göre sertliği değişebilir. Ağız yolu ile kullanılır. Bağırsaklarda açılan bağırsak kaplamalı kapsüller vardır. Kapsüllerin değişik renk ve büyüklükte olması, ürünün tanınmasında önemlidir.

- **TABLET:** Toz hâlindeki ilaç, sert disk ya da silindirlerle sıkıştırılmıştır. Bunun için bir miktar birleştirici yağlı katkı maddeleri ilave edilmektedir. Bazı tabletler, dozların kolay ayarlanabilmesi için çentikli olabilir.

- **DRAJE:** Almayı kolaylaştırmak ve görünümü hoş göstermek için tabletlerin üzeri tatlandırıcılar ile kaplanmıştır. Bu tatlandırıcılar aynı zamanda, ilacın okside olmasını da önler. Genellikle çikolata tadında olduklarından, çocuklardan korunmalıdır. Kapsülde olduğu gibi ayrıca bağırsak kaplamalı drajelerde vardır.

- **PASTİL:** Yuvarlak yassı tabletler şeklinde hazırlanmış ilaçlardır. İlaç ana maddesi ile beraber şeker, koku ve baharat gibi lezzet vericiler ile bazen de jelatin ilave edilerek hazırlanmıştır. Tamamen eriyinceye kadar ağızda tutulur. Böylece ilacın ana maddesi ortaya çıkar.
- **PİLÜL:** Toz hâlindeki etkin maddeler yapıştırıcı maddeler ile karıştırılır. Küçük küreler hâline getirilir.
- **KAŞE:** Lezzet ve kokuları hoşla gitmeyen ilaçlar, nişastadan yapılan kılıflar içine koyulur. Bunlar iç içe geçmiş iki silindirden oluşmuştur. Yutulmaları güçtür. Önceleri gripal enfeksiyonlarda kullanılan, gripin türü ilaçlar bu şekilde hazırlanırken bu ilaç şeklini diğer ilaç şekilleri almıştır.
- **SUPOZITUVAR:** Rektuma uygulanmak için hazırlanan konik şeklinde, *ned 2-3 gr.* ağırlığında bir ilaçtır. Üzeri kakao, yağ-gliserin, su-jelatin gibi vücut ısısında eriyen bir madde ile kaplanmıştır. Lokal ya da sistemik etkisi vardır.
- **OVÜL:** Kadınlarda vajinaya uygulanan, supozitivar şeklidir.

1.3.2. Sıvı İlaç Şekilleri

- **MERHEM (POMAD):** Deriye sürülerek kullanılan, katı ilaçlardır. İlacın hayvansal yağlar ya da vazelinle karıştırılmasıyla elde edilen ilaç şeklidir. Genellikle cilt ve mukoza hastalıklarında dıştan sürülür. Örneğin, vazelin pomad deriyi yumuşatmak amacıyla kullanılır. Ayrıca gözde kullanılan steril pomadlar da vardır.
- **LOSYON:** Cildi korumak için sürülerek kullanılan, likit hâlindeki ilaçlardır. Sulu solüsyonlardır. Sadece deriye uygulanırlar. Etkileri, içerdikleri ana maddeye göre değişiklik gösterir. Örneğin bit tedavisinde kullanılan Kwell losyonu.
- **ŞURUP:** İlacın tadını güzelleştirmek için değişik katkı maddeleri ilave edilerek hazırlanır. Şuruplar, ilaç ana maddesinin yoğun bir şeker solüsyonunda eritilmesi ile hazırlanır.

- **SUSPANSİYON:** İlaç ana maddesinin, bir likit içinde belli oranda yayıldığı çözelti tipidir. İlaç partikülleri şişenin alt kısmına çöktüğünden, kullanmadan önce şişe, çok iyi çalkalanmalıdır. Böylece ilaç partiküllerinin şişenin içinde yayılması sağlanır. Ağız yoluyla kullanılmak için hazırlanmışlardır.

Bir sıvı, diğer bir sıvının içinde ufak damlacıklar şeklinde dağılmışsa bu süspansiyon şekline **EMÜLSİYON** denir.

- **MAGMA:** Suda erimeyen ilaçların, iri tanecikli süspansiyonudur. Süte benzeyen beyaz renkli ilaçlardır.
- **AMPUL VE VİYAL:** Ampuller genellikle tek tozluk steril cam kaplardır. Viyallerde ise birden fazla dozda ilaç bulunur. Enjeksiyon şeklinde ve sistemik etki sağlamak için kullanılır.
- **FLAKON:** Toz hâlinde cam kaplarda bulunan bu ilaçlar, içerisine steril distile su veya serum fizyolojik ilavesi ile eritildikten sonra enjekte edilirler.
- **SOLÜSYON:** Sıvı olarak hazırlanan bu ilaçlar, ağız yoluyla olduğu kadar damar içi veya diğer yollarla da kullanılabilir. Solüsyonlar ayrıca herhangi bir organ veya boşluk içine zerk edilebilir. Örneğin mesane irigasyonunda kullanılan, belli oranda su karıştırılmış ilaçlar.
- **LAVMAN:** Rektuma uygulanmaya yönelik özel hazırlanmış solüsyon veya süspansiyon şeklindeki preparatlardır. Örneğin boşaltıcı lavman olarak kullanılan ‘‘müshil + su’’ vücut sıcaklığında hazırlanarak kullanılır.

1.4. İlacın Veriliş Şekilleri

Doz ve doz aralığı ilacın dozajının iki temel ögesidir. Bu iki öge, ilacın hekim tarafından değiştirilebilen ve hastanın durumuna göre ayarlanması gereken özelliklerdir.

İlacın bir kez de verilen miktarına doz denir. Doz aralığı; dozlar arasındaki zaman süresidir. Günlük doz; bir gün boyunca verilmesi tavsiye edilen miktardır.

İlacın dozu, vücuda değişik şekillerde verilebilir. İlaçlar; ağız, inhalasyon, mukoz, membran, deri ve enjeksiyonla olmak üzere beş yolla verilebilir.

1.4.1. Ağız ve Sindirim Yolu ile Alınan İlaçlar

İlaç vermede, en sık ve en kolay kullanılan yoldur. Ağız yolu ile kullanılan ilaçlar.
- Emilen
- Çiğnenen
- Yutulan ilaçlar olarak gruplandırılır.

Emilen ilaçlar, tükürük salgısı ile ağızda erir. Genelde dil altı kılcal damarlar ile kan dolaşımına karışırlar.

Çiğnenen ilaçlar ise, çiğneme esnasında damla damla mideye inerek, mideden kana karışırlar.

Yutulan tabletler, mideden kan dolaşımına karışırken, kapsül ve bazı drajeler ise ince bağırsaklarda emilerek dolaşıma karışırlar.

Bu sebeple ağız yolu ile alınan ilaçların, prospektüsü değerlendirilerek, veriliş amacına uygun olarak emilmesi, çiğnenmesi veya yutulması gereklidir.

Ağız yolu ile ilaç uygulama, çok kullanılan bir yol olmasına karşın bazı sakıncaları vardır.

Bu sakıncaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ağızdan alınan bazı ilaçlar, sindirim sistemini tahriş eder.
- Hastanın durumu, ilaçtan yararlanma oranını etkiler (Bağırsakta çözülen bir ilacın, diyare olan bir kimsede emilimi az olur).
- Oral alınan ilacın tümü, emilmediği gibi emilen miktar da saptanamaz.
- Sindirim salgıları, bazı ilaçların etkilerini azaltır. Bazı ilaçlar, dişlerin rengini değiştirebilir.

1.4.2. Deri Yolu ile İlaç Kullanılması

İlaçlar cilde pudra, çözelti, süspansiyon, merhem, krem veya pat gibi şekillerle doğrudan uygulanabilirler. Cilt, su ve suda çözünen maddelere karşı geçirgen değildir. Deriden uygulamada ilaçların ne oranda emilecekleri, uygulandıkları alanın genişliğine ve

yağda çözünürlüklerine bağlıdır. Bu sebeple doktorun söylediği kullanım şekline uyulmalı ve ilaç prokpektüsündeki kullanım şekli okunmalıdır.

Dikkat edilmesi gereken noktalar;

1. İlacı uygulamadan önce, deri üzerinde bulunan eski ilaç temizlenmeli,
2. Deri üzerinde fazla miktar ilaç kalması, sertlik ve yapışkanlığa yol açacağından, ilaç dozuna dikkat edilmeli,
3. Losyonlar (sıvı olan ilaçlar) iyice çalkalanmalıdır. Çalkalandığı halde, karışım meydana getirmeyenler kullanılmalıdır,
4. İlaçlar cilde pamukla sürülmemelidir.
5. Bazı merhemler boya içerdiğinden, bunların kullanılmasında hasta giysilerinin ve yatak takımlarının boyanmamasına dikkat edilmelidir.

1.4.3. Solunum Yolu ile İlaç Kullanımı

Solunum sistemi mukozasında emilmesi için gaz veya buhar hâlindeki ilaçların verilmesidir. Çok geniş olan akciğer sahasında istenen gaz veya buhar hâline geçen ilaç, kolaylıkla inhale edilerek kana geçer.

Aerosol Bronkodilatörler, bronkosol ve medihalers gibi ilaçlar solunum yoluyla verilmektedir. Kişi solunum yaparken ilaç kabını ağızına dayayarak, toz ya da püskürtme şeklindeki ilacı, doğrudan akciğerlerine çeker ve ilaç kısa sürede kana karışır.

Solunum Yolu ile İlaç Uygulama:

- Gaz hâlinde olmayan ilaçların verilmesi,
 - Özel cihaz olmadığı durumlarda (evde) kaynayan su buharı aracılığıyla,
 - Özel buhar cihazları ile,
- Gaz halinde olan ilaçların verilmesi, şeklindedir.

1.4.4. Enjeksiyon Yolu ile İlaç Alınması

Deri içi, deri altı, kas içi, ven içi, arter içi, periton içi, spinal boşluğa ya da kemiğe ilaç vermede, enjeksiyon kullanılır.

Damar yolu, en hızlı ve etkili ilaç verilme yoludur. İlaç, doğrudan kan akımına katılarak, en kısa zamanda hedef organa ulaşmaktadır. Emilim sırasında görülen ilaç kaybı, bu yöntemde söz konusu değildir. Bu yöntemle istenilen miktar belirlenen zamanda hastaya uygulanabilmekte ve ilacın dozu da kontrol altında tutulabilmektedir. Bu aynı zamanda en tehlikeli yöntemdir. Kalbin bir atımında tüm ilaç istenilen organa ulaşmakta, bu da toksik reaksiyona neden olabilmektedir.

Kas içine ilaç verilğinde ilacın etkisi, damar içine uygulamaya göre çok daha yavaştır. İlaç önce kasta emilir, daha sonra kana karışır. Bu sebeple damar içine göre, daha uzun sürede etki eder. Kas içinden veya deri altı dokusundan ilaç verileceği zaman, kasta ve periferik dokuda kan akımının yeterli olmasına dikkat edilir (şokta ve kalp durmasında uygulanmaz). Bundan dolayı kas içine uygulama, yalnızca dolaşımı yeterli olan hastalarda uygulanır.

İlaç deri altına, yağ tabakasına veya onun altındaki dokuya enjekte edilir. Deri altı dokusuna sınırlı miktarlarda (2 ml'den az) ve tahrişe neden olmayan ilaçlar enjekte edilir. Bu uygulamada ilacın emilimi yavaştır; etki süresi damar içine uygulanan ilaçlara göre daha uzundur. İlacın en etkin olduğu düzeye ulaşma süresi 30 dakikadır. Astım krizlerinde epinefrin (adrenalin) deri altına uygulanır. Genelde ilaç, üst kolun dış tarafındaki dokuya veya bacağın üst yarısına veya karın bölgesine uygulanır.

1.4.5. Mukoz Membran (Konjktivita, Vajina, Üretra, Burun)

Mukoz membran yoluyla göz, kulak, burun, genitoüriner ve rektal yolla ilaç verilebilir.

Rektal Yol ile İlaç Verilmesi

Bazı durumlarda (Örnek: hasta kusuyorsa bilinci kapalıysa kasılma nöbeti geçiriyorsa vb.) ağız yoluyla ilaç vermek mümkün olmayabilir. Bu durumlarda rektal yol tercih edilir. Rektal mukozadan emilim hızlıdır.

Rektuma ilaç, iki şekilde uygulanır:

- a) Sıvı olarak lavman şeklinde,
- b) Katı olarak suppozituar şeklinde ilaç verilir.

Rektuma Suppozituar Koyma:

Kullanılan suppozituarların eriyip akmaması için alüminyum kağıt ile kaplandığı gibi bir kısmı da plastik kapsüller içindedir. Halk arasında fitil olarak bilinen suppozituarlar, daha çok bebeklerde analjezik-antipiretik amaçla kullanılır. Yaşlı ve yaşlı hastalarda konstipasyon durumları için, dışkılamayı kolaylaştıran yumuşatıcı yağlardan (gliserin) yapılmış suppozituarlar kullanılır.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:

- İlaç verme ilkelerine dikkat edilmeli.
- Kullanılmayan suppozituarlar, erimemeleri için buzdolabında saklanmalı.
- Suppozituar, anal kanalı geçecek şekilde ileriye itilmeli.
- Bebeklerde özellikle analjezik, antipiretik etki için suppozituar veriliyorsa defekasyon uyarısı yatışıncaya kadar, birkaç dakika kalçalarına aşağıya doğru basınç uygulanmalıdır.

Vajen Yolu ile İlaç Verilmesi :

Krem, vajinal tablet, ovül, köpük veya jel gibi formülasyonlar halindeki ilaçlar, lokal etkileri için vajinaya uygulanırlar.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar;

- İlaç verme ilkelerine dikkat edilmeli,
- Vajinada sfinkter olmadığından, ilaç mümkün olduğu kadar ileriye itilmeli,
- Uygulamadan sonra yaşlı ve yaşlı hasta hemen kalkmamalı,
- İşlemin uygulanmasında, yaşlı ve yaşlı hastanın gizlilik duygusuna önem verilmeli,
- Hymeni perfore olmamış kimselerde, bu uygulama yapılmamalı,
- İlaç buzdolabında saklanmalı, açılırken el değdirilmemeli,
- Ayrıca vajinal kremler (jell)de vardır. Bunlar vajina içine sıkılır. Bu tedavi şeklinde de aynı noktalara dikkat edilmelidir.

Kulağa İlaç Verilmesi

Kulak kirini (buşon) yumuşatmak için ayrıca lokal anestezi sağlayarak ağrıyı gidermede kulağa ilaç damlatılır. Bazı enfeksiyon durumlarında da antiseptik solüsyon damlatılır.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:

- Damlalık ucu kırık, batıcı olmamalı,
- Damla vücut ısısında olmalı,
- Damlalık kulağa fazla sokulmamalı,
- Damla doğrudan kulak yolunun ortasına damlatılmamalı, basınçlı verilmemeli,
- İlacın bozuk olmamasına dikkat edilmelidir.

Buruna İlaç Verilmesi

Burun tıkanıklıklarında, akut rinitli (nezleli) kişilerde buruna ilaç damlatılır.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Yaşlı ve yaşlı hastalar burun ilaçlarını genellikle kendileri damlattıkları için onlara bu uygulamalar öğretilmeli,
- İlaç damlatıldığında dışarıya akmaması için, bir süre damlatıldığı pozisyonda kalmalı,
- Damlalığın ucu bozuk, kırık olmamalı,
- Burun konjestiyonlarını gideren ilaçlar, bir süre kullanıldıklarında etkilerini kaybettiklerinden etkileri gözlenmeli,
- Damla damlatıldığı halde yaşlı ve yaşlı hasta konjestiyondan şikayetçi ise ilaç tekrar damlatılır.

Göze İlaç Damlatma

Göz hastalıklarının teşhisi amacıyla (gözün incelenmesi için göz bebeğini büyültüp, küçültmek) ve göz enfeksiyonlarında, ağrılarında göze ilaç damlatılır.

Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- İlacın, ambalajın lastik kısmına gidip yabancı maddeye temas ederek kirlenmemesine dikkat edilmeli,
- Dışa taşan ilacın silinmesi esnasında, hem basınç yapılmamalı hem de spanç göz konjunktivasına değdirilmemeli,
- İlacın uygulanmasında göz kapağı açılırken göz bebeği üzerine basınç yapılmamalı,
- Normalde gözün dış katları, sklera, kornea epiteli, enfeksiyonlara dirençlidir. Fakat travma sonucu, bakteriyel enfeksiyonlara karşı belirli bir duyarlılık gösterebilir. Bunun için travmaya uğramış gözlerde, kullanılacak ilaçlarda sterillğe çok önem verilmeli,
- Bazı yaşlı ve yaşlı hastalarda, lokal göz ilaçlarının uzun süre kullanılması komplikasyonlara neden olabileceğinden (kronik konjoktivit, keratit gibi) hastada bu belirtiler gözlenmeli,

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları cevaplayarak, faaliyette kazandığınız bilgi ve becerileri ölçünüz.

Bu faaliyet kapsamında hangi bilgileri kazandığınızı, aşağıdaki cümleleri okuyarak, (D) Doğru ya da (Y) Yanlış olarak değerlendiriniz.

- (.....) 1. İlaç doğal ya da sentetik olarak yapılan hastalıklardan korumak, belirtileri gidermek ve tedavi etmek için kullanılan kimyasal maddelerdir.
- (.....) 2. Canlı organizmalardan elde edilen ve bakteride üremeyi durduran veya bakteriyi öldürücü etki oluşturan maddeler antibiyotiklerdir.
- (.....) 3. Antihipertansif ilaçlar, sinir ilaçları olarak kullanılır.
- (.....) 4. Kapsül, tablet, pastil gibi ilaçlar, katı ilaç grubuna girer.
- (.....) 5. Hastanın durumu, ağızdan ilaç alındığı zaman emilimi etkilemez.
- (.....) 6. İlaçlar cilde pamukla sürülmelidir.
- (.....) 7. Rektuma ilaç: lavman ve suppozituar şeklinde iki şekilde uygulanır.
- (.....) 8. Vajen, kulak, göz ve burun yolu ile ilaç verme; mukoz membran ilaç verme şeklidir.
- (.....) 9. Kulağa damla, doğrudan kulak yolunun ortasına damlatılmalı, basınçlı verilmelidir.
- (.....) 10. Göze ilacın uygulanmasında, göz kapağı açılırken göz bebeği üzerine basınç yapılmamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız sorularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgiler doğrultusunda; uygun ortam sağlandığında, ilaç kullanmada dikkat edilecek noktaları öğrenecek ve yaşamınızda kullanabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İlaç kullanmada yapılan yanlışlıklar hakkında, kaynaklardan ve çevrenizden bilgi ediniz.
- Topladığınız bu bilgileri raporlaştırınız.
- Hazırladığınız raporu arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. YAŞLILARDA İLAÇ KULLANIMINDA DİKKAT EDİLECEK KURALLAR

2.1. İlaç Vermede Temel İlkeler

İlerleyen yaş ile birlikte insan vücudunda meydana gelen değişiklikler sonucunda, ilaçların etkisi de değişebilmektedir. İleri yaştaki kişilerde ilacın alınmasından sonra etken maddenin emilimi, dokulara dağılımı ve vücuttan atılımı farklılık göstermektedir. Bu sebeple ilaç kullanırken aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir:

- Her basit sorun veya belirti için ilaç alınmaz.
- Sağlık personeline gidilirken kullanılan tüm ilaçların kutu veya örnekleri götürülmesi gerekir.
- Kullanılmakta olan ilaçlar, mutlaka doktora gösterilmelidir.
- Sigara, alkol ve kafeinli içecek tüketiliyor ise doktora söylenmelidir.
- İmkânlar çerçevesinde az ilaç kullanılmalıdır.
- Sağlık personelinin söylediği dozda ilaç kullanılmalı ve tedaviye uyum sağlanmalıdır.
- İlaç kullanma ile ilgili karşılaşılan sorunlar, doktora mutlaka söylenmelidir.
- İlaç ile ilgili her yan etki, doktora söylenmelidir.
- Yaşlı hasta, ilacı kendi takip ediyor ise takvime veya görebileceği bir yere ilacı alacağı saati hatırlatıcı işaretler konmalıdır.
- Halk arasında şifalı bitkiler olarak bilinen maddeler kullanılıyor ise ilaç etkileşimi düşünülerek, doktora söylenmeli ve önerisi doğrultusunda kullanılmalıdır.
- Ağızdan yutularak kullanılan tablet, kapsül gibi ilaçlar bol su ile alınmalıdır.
- Oda ısısında ilaç bir bardak su ile alınmalıdır.

- İlaçlar kola, greyfurt, portakal suyu veya diğer içeceklerle değil su ile alınmalıdır.
- İlaç kullanılırken alkol içilmemelidir.
- Başkalarına ilaç önerisi yapılmamalı ve sağlık personeli dışındaki kişilerin önerdiği ilaçlar kullanılmamalıdır.
- İlacın yararlı olabilmesi için doğru amaç, doğru zaman ve doğru miktarda kullanılması önemlidir.
- Birden fazla ilaç kullanımında; ilaç alım zamanına, aç veya tok karnına alım durumuna mutlaka dikkat edilmelidir.
- İlaçları etiketine dikkat ederek kullanınız ve son kullanma tarihine mutlaka dikkat ediniz. Tarihi geçen ilaçları kesinlikle kullanmayınız.
- İlaçları, sağlık personelinin söylediği zaman bırakınız.
- İlaçları çocuklardan uzak tutunuz.

2.2. İlaçların Birbiriyle Etkileşimi

İlaç tedavisinde, ilacın hastaya etkisi kadar ilaçların birbiriyle olan etkileşimleri de önemlidir. İlaçların birbiriyle etkileşimi; therapeutic (şifa verici, iyileştirici) veya toxic (toksik, zehirleyici, zarar verici) olabilir. Aynı yolu kullanan diğer bir kimyasal maddeyle reçeteye alınan bir ilaçla sigara dumanındaki nikotinle, diyetle alınan bir besinle veya vücuda giren başka herhangi bir şeyle etkileşime girebilir. İlaçların birbirleriyle etkileşimleri 4 yolla olur:

1. **İki ilacın birlikte daha güçlü tesir etmesi (synergism (sinerjizma)):** İki ilacın birlikte kullanıldıklarında oluşturdukları etkinin, ayrı ayrı kullanımlarındaki etkiden daha güçlü olmasıdır ki, bu etkiden tüberküloz tedavisinde yararlanılmaktadır.
2. **Birbirine eklenme-destekleme (additional (sumasyon)):** Eğer aynı etkili iki ilaç, birlikte alınırsa ilaçların vücuttaki etkisi (cebirsel toplamları kadar) artar. İlaçların birbiriyle etkileşerek etkilerinin artışı, ağrı kesici kombinasyonlarında kullanılır.
3. **İlacın etkisinin korunması (potentiation (potensiyalizasyon)):** İki ilacın birlikte verilmesiyle elde edilen etki, bu ilaçların tek başına oluşturdukları etkilerin toplamından fazladır.
4. **İlacın etkisinin, diğer bir ilaç sebebiyle azalması (antagonism (antagonizma)):** İlacın etkisinin, diğer bir ilaç sebebiyle azalmasıdır. Narkotiklerin etkisini azaltmak amacıyla naloxone verilmesi bu etkileşime örnektir.

İlaçların birbiriyle etkileşimleri her zaman tehlikeli değildir. Hatta ilaçların etkinliğini arttırmak üzere sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak istenmeyen tehlikeli durumlarla karşılaşmamak için ilaçların birbirleriyle etkileşimlerine dikkat edilmelidir.

İlaçların birbirleriyle olan olası etkileşimleri sayılamayacak kadar çoktur. Bu nedenle yeni bir ilaç hazırlandığında bu ilacın diğer ilaçlarla etkileşimi ve hangi dozlarda kullanılabileceği kullanıcıya sunulmaktadır.

2.3. İlaç Zehirlenmesinde İlk Yardım

Zehir; sindirim kanalı, solunum yolları ya da cilt üzerinden kana karışarak bütün vücuda zarar verir.

➤ Zehirlenme Belirtileri:

- Baş ağrısı, baş dönmesi, var olmayan nesnelere algılanması (halüsinasyon), korku, telaş, felç, kramp, bilincin bozulması, zaman geçtikçe komaya girme.
- Ağız kuruluğu, bulantı, kusma, karın ağrısı.
- Nabzın yavaşlaması veya hızlanması, tansiyon düşmesi, kalp ritmi bozukluğu, kalp ve kan dolaşımının durması.
- Nefes darlığı, cildin mavi renk alması, solunum durması.
- Ciltte kızarıklık, solgunluk, kabarcık oluşması.
- Terleme, ateş.

➤ Acil Yapılması Gerekenler:

- Hemen, acil aranır. Adres verilir.
- Bilinci açık ise kişiye, rahatsızlığının neden olduğunu anlamaya yönelik sorular sorular. Neden belirlenir ve zehirlenmeye sebep olan ilacın kutusu, şişesi bulunur.
- Belirtiler tarif edilir, olası zehirlenme sebebi belirtilir.
- Bildiren kişi kendini tanıtır.

- Sağlık personeli gelene kadar, yaşlıya dikkat edilir ve belirtiler kontrol edilir.
- Bilinç kaybı henüz yok ise solunum yollarının serbest olacağı şekilde hasta yatış pozisyonuna getirilir ve üzeri örtülür.
- Zehirlenen kişiye ait kusmuk, gaita ya da idrar, zehirlenme sebebini belirlemek için saklanır.
- Acil sağlık ekibinin izni olmadan, kesinlikle hiçbir şey verilmez.

2.4. İlaçların Korunması

Sağlık ocaklarında, hastanelerde ve evlerde ilaçların kullanılmaya hazır bir şekilde saklandığı bir ilaç odası veya dolabı bulunur. Bazı sağlık kuruluşlarında ilaçlar, tek doz olarak paketlenir. En çok kullanılan yöntem ise ilaçlar isimlerine göre şişeler içinde toplu olarak bulundurulur. Şişelerin üzerinde ilacın ismi ve kaç miligramlık olduğu yazılıdır. Her hasta için ayrı ayrı ilaç kadehlerine konularak, ilaç hazırlanır. Evlerde yaşlıların ilaçları, ilaç dolabında saklanır. İlacın üzerinde, sağlık personelinin önerdiği kullanım şekli ve dozu bulunmalıdır. Bakım ve huzurevlerinde ilaçların takibi ve korunması, sağlık personeli tarafından yapılır. Yaşlı, evinde bakılıyor ise ilaçların korunması ve takibi, bakım elemanı tarafından sağlık personelinin önerdiği şekilde yapılır.

İlaçların Saklanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:

- İlaçların saklandığı ilaç dolabı, düzenli ve temiz olmalı,
- Bakıldığında ilaçlar üzerindeki isimler okunabilmeli ve veriliş şekli yazılmış olmalıdır.
- Yağlı pomatlar, şuruplar buzdolabında saklanmalı,
- İlaçlar kontrol edilmeli, tarihi geçmiş ve bozuk ilaçlar dolapta bulundurulmamalıdır.
- Sağlık ocaklarında acil kullanılacak ilaçlar, ilaç dolabında ve buzdolabında saklanır. Ayrıca muayene olup evine giden hastaların, ilaçları, gereken zamanda kullanmasını sağlamak amacı ile hastaya reğete verilir. Reğete doktor tarafından verilen belgedir.
- İlaçların korunmasında ilacın prospektüsünde yazan saklanma şekline uyulmalıdır.

2.5. İlaç Dolabı

Her evde ve işyerinde içinde gerekli alet ve ilaçların bulunduğu bir ecza dolabı olmalıdır. Evde ecza dolabının bulunması, doktor çağrıldığı zaman oldukça yararlı olabilir. Ancak ecza dolaplarının birtakım özelliklere sahip olması ve sürekli olarak mevcut ilaçların kontrol edilerek, sağlık riski oluşturmaması sağlanmalıdır.

Ecza Dolabı Üzerine Genel Bilgiler:

Ecza dolabı kilitlenebilen cinsten olmalı ve serin, kuru bir yerde çocukların kolaylıkla uzanamayacakları yükseklikte, duvara asılmalıdır. Ecza dolabının içi düzenli olmalı; aranan ilaç kolayca bulunabilmelidir.

Bir ecza dolabında bulunması yararlı olan şeyler şunlardır:

- **Hasta tedavisi için gerekli araç-gereçler:** Derece, küçük bir makas, pens, damlalık, muşamba, termofor, lavaj için gerekli araç-gereç, çengelli iğne.
- **Sargı araç-gereçleri:** Çeşitli sargı bezleri, bantlar, çeşitli ölçülerde gazlı bez, pamuk, flaster, kan durdurmak için kullanılan turnikeler, üçgen şeklinde sargı bezleri.
- **Dıştan kullanılacak ilaçlar:** Batikon veya zefiran gibi dezenfektan maddeler, 70 derecelik alkol, dezenfekte için ilaçlar, oksijenli su, çeşitli merhemler, talk pudrası vb.
- **Diğer ilaçlar:** Ağrı kesici ilaçlar, sakarin, karın ve mide gazları için ilaç, müşhil, sülfamidler vb.

Hastalık döneminde kullanılıp artan ilaçlar, ecza dolabına konmamalıdır. Çünkü bu ilaçlar bir süre sonra özelliklerini ve etkilerini yitirirler. Son kullanma tarihi geçmiş ilaçlar ise atılmalıdır.

Bozulmuş İlaçlarda Görülen Belirtiler:

- Toz İlaçlarda: Topaklanma
- Tabletlerde: Renk değişimi ve kırılma
- Sıvı İlaçlarda: Tortu birikimi
- Merhemlerde: Kuruma, koku, küf

UYGULAMA FAALİYETİ

Yaşlı ve Hasta bakım elemanlarının çalıştıkları Huzurevi ve Bakımevinde, sağlık personeli kontrolünde hasta ve yaşlı ilaçlarının verilmesini takip ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Huzurevi veya bakımevinin sağlık personeli ile konuşarak izin alınız.	➤ Modül bilgileriniz ve öğretmeninizin önerilerini dikkate alınız. ➤ Kurumdan randevu alınız.
➤ Bakım elemanının yapabileceği ilaç verme ve takibini sağlık personelinin öğretilerini öğreniniz.	➤ Sağlık personelinin izni ölçüsünde hareket ediniz.
➤ Sağlık personelinin yaşlı ve hastanın ilaçlarını verme ve takip şeklini gözlemleyiniz.	➤ Sağlık personelinin izin verdiği yaşlıları gözlemleyiniz.
➤ Sağlık personeli gözetiminde uygun yaşlı ve hasta belirleyiniz.	➤ Sağlık personelinin izin verdiği yaşlıları belirleyiniz.
➤ Hasta ve yaşlı hakkında bilgi alınız.	➤ Sağlık personelinin vereceği bilgiler doğrultusunda hareket ediniz ve hasta bilgilerinin gizliliğine özen gösteriniz.
➤ Hasta ve yaşlıya ilaç verme ve ilaçlarını takip etme faaliyetini uygulayınız.	➤ Bakım elemanının yapabileceği faaliyetleri uygulayınız.
➤ Yaptığınız çalışmayı rapor hâline getirerek; sınıfta arkadaşlarınıza sununuz, arkadaşlarınızın görüş ve önerilerini alınız.	➤ Bilgilerinizi tekrar kontrol ediniz. Kendinizi değerlendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki soruları cevaplayarak, faaliyette kazandığınız bilgi ve becerileri ölçünüz.

Bu faaliyet kapsamında hangi bilgileri kazandığınızı aşağıdaki cümleleri okuyarak, (D) Doğru ya da (Y) Yanlış olarak değerlendiriniz.

- (.....) 1. Her basit sorun veya belirti için ilaç alınmaz.
- (.....) 2. Oda ısısında, bir bardak su ile ilaç alınmamalıdır.
- (.....) 3. İlaçlar her türlü sıvı içeceklerle alınabilir.
- (.....) 4. İlaçlar, etiketine dikkat ederek kullanılmalı ve son kullanma tarihine mutlaka dikkat edilmelidir.
- (.....) 5. İlaçların birbirleri ile etkileşimlerinden tedavi amaçlı da yararlanılabilir.
- (.....) 6. Baş ağrısı, baş dönmesi, var olmayan nesnelerin algılanması (halüsinasyon), korku, telaş, felç, kramp, bilincin bozulması, zaman geçtikçe komaya girme bir zehirlenme belirtisidir.
- (.....) 7. Zehirlenme durumunda ilk yapılacak şey, acil sağlık ekibine haber vermektir.
- (.....) 8. İlaç dolaplarında, ağrı kesici ilaçların bulundurulmasına gerek yoktur.
- (.....) 9. İlaçların korunmasında ilacın prospektüsünde yazan saklanma şekline uyulmalıdır.
- (.....) 10. Topaklanma, renk değişimi, kırılma, tortu birikimi, kuruma, koku, küf gibi durumlar, ilacın bozulma belirtileridir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız sorularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

B. UYGULAMALI TEST

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları, kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
➤ Huzurevi veya bakımevi sağlık personeli ile konuşarak izin aldınız mı?		
➤ Bakım elemanın yapabileceği ilaç verme ve takibini, sağlık personelinin öğrendiniz mi?		
➤ Sağlık personelinin yaşlı ve hastanın ilaçlarını verme ve takip şeklini gözlemlediniz mi?		
➤ Sağlık personeli gözetiminde, uygun yaşlı ve hasta belirlediniz mi?		
➤ Hasta ve yaşlı hakkında bilgi aldınız mı?		
➤ Hasta ve yaşlıya ilaç verme ve ilaçlarını takip etme faaliyetini uyguladınız mı?		
➤ Yaptığınız çalışmayı rapor hâline getirerek, sınıfta arkadaşlarınıza sundunuz mu?		
➤ Arkadaşlarınızın görüş ve önerilerini aldınız mı?		

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül kapsamında öğrendiğiniz bilgileri; aşağıdaki soruları cevaplayarak test ediniz. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

1. Doğal ya da sentetik olarak yapılan, hastalıklardan korumak, belirtileri gidermek ve tedavi etmek için kullanılan kimyasal maddelere ne denir?

- A) Tablet B) Besin C) İlaç D) Şurup

2. Aşağıdakilerden hangisi ilaç gruplarından?

- A) Antiromatizmal B) Hipnotik C) Antiasit D) Hepsi

3. Aşağıdakilerden hangisi katı ilaç şekillerinden değildir?

- A) Sübansiyon B) Kapsül C) Tablet D) Pilül

4. Aşağıdakilerden hangisi sıvı ilaç şekillerindedir?

- A) Pastil B) Kaşe C) Merhem D) Supozituar

5. Aşağıdakilerden hangisi ilaç veriliş şekillerinden değildir?

- A) Ağızdan B) Viyal C) Deriden D) Kulaktan

6. Aşağıdakilerden hangisi ağızdan alınan ilaçlarda karşılaşılan sakıncalardan değildir?

- A) Ağızdan alınan bazı ilaçlar, sindirim sistemini tahriş eder.
B) Hastanın durumu, ilaçtan yararlanma oranını etkiler.
C) Oral alınan ilacın tümü emilmediği gibi emilen miktar da saptanamaz.
D) Sindirim salgıları ilaçların etkilerini azaltmaz.

7. Aşağıdakilerden hangisi mukoz membran yoluyla ilaç verme şekillerinden değildir?

- A) Solunum B) Vajen C) Göz D) Burun

8. Göze hangi durumlarda ilaç damlatılır?

- A) Göz hastalıklarının teşhisi amacıyla göz enfeksiyonlarında ve ağrılarında
B) Göze parlaklık vermek için
C) Gözü açmak için
D) Lens takmak için

9. Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Vajen yolu ile ilaç vermede krem, vajinal tablet, ovül, köpük veya jel kullanılır.
B) Solunum yolu ile ilaç verme, solunum sistemi mukozasında emilmesi için gaz veya buhar hâlindeki ilaçların verilmesidir.
C) Enjeksiyon ile deri içi, deri altı, kas içi, ven içi, arter içi, periton içi, spinal boşluğa ya da kemiğe ilaç verilir.
D) Hepsi

10. Aşağıdakilerden hangisi ilaç vermede temel ilkelerden değildir?
A) Her basit sorun veya belirti için ilaç alınmaz.
B) Sağlık personeline gidilirken kullanılan tüm ilaçların, kutu veya örnekleri götürülmesi gerekir.
C) Kullanılmakta olan ilaçlar, mutlaka doktora gösterilmelidir.
D) Başkalarına kendimizin kullandığı ilaçlardan önerebiliriz.
11. Aşağıdakilerden hangisi ilaç etkileşimlerinden değildir?
A) İki ilacın birlikte verilmeyerek, daha güçlü tesir etmesinin önlenmesi
B) Birbirine eklenme-destekleme
C) İlacın etkisinin korunması
D) İlacın etkisinin diğer bir ilaç sebebiyle azalması
12. Aşağıdakilerden hangisi zehirlenme belirtisidir?
A) Ağız kuruluğu, bulantı, kusma, karın ağrısı.
B) Nabzın yavaşlaması veya hızlanması, tansiyon düşmesi, kalp ritim bozukluğu, kalp ve kan dolaşımının durması.
C) Nefes darlığı, cildin mavi renk alması, solunum durması
D) Hepsi
13. Aşağıdakilerden hangisi, ilaçların saklanması dikkat edilmesi gereken noktalardan değildir?
A) İlaçların saklandığı ilaç dolabı düzenli ve temiz olmalı
B) Bakıldığında, ilaçlar üzerindeki isimler okunabilmeli ve veriliş şekli yazılmış olmalıdır.
C) Yağlı pomatlar, şuruplar buzdolabında saklanmalı
D) İlaçların korunmasında ilacın prospektüsünde yazan saklanma şekline uymak önemli değildir.
14. Aşağıdakilerden hangisi ecza dolabında bulunması gereken malzemelerdendir?
A) Derece
B) Küçük bir makas
C) Flaster
D) Hepsi
15. Aşağıdakilerden hangisi bozulmuş ilaçlarda görülen belirtilerdendir?
A) Topaklanma
B) Renk değişimi ve kırılma
C) Tortu birikimi
D) Hepsi

Öğrenme faaliyetlerini, ölçme değerlendirme ve modül değerlendirme bölümünde istenen çalışmalarını başarı ile tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçebilirsiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	D
8	Y
9	D
10	D

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	C
2	D
3	A
4	C
5	B
6	D
7	A
8	A
9	D
10	D
11	A
12	D
13	D
14	D
15	D

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- Doç. Dr. BİLGİN Yaşar, Sosyal Pedagog: AYDIN Ömer, Dr. GÖKÇE Yüksel, **Yaşlı Bakımında Bakım Standartları**, Ziya Ofset, İstanbul 2002.
- GEBAM, **Yaşam Kalitesi Rehberi**, H.Ü. GEBAM, Ankara 2003.
- Dr. ONAT Ümit, **Yaşlı Bakımı El Kitabı**, Aydınlar Matbaacılık, Ankara 2006.

KAYNAKÇA

- HOVARDAOĞLU Ayşen, Leyla ŞENOCAK, **Meslek Esasları ve Teknikleri**, Hatipoğlu Yayıncılık, Ankara 1992.
- Uzm. Dr. AKAN Pınar, **Geriatrik Hasta ve Sorunları Sempozyumu**, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Komisyonu Yayınları, İstanbul, 1998.
- MEDICANA Genel Sağlık Ansiklopedisi, Cilt II.
- TÜRK – ALMAN SAĞLIK VAKFI (TERCÜME), **Yaşlı Bakımında Uzman Bakıcı Yetiştirme Müfredatı** , Giessen/ Almanya 1998.
- Doç. Dr. BİLGİN Yaşar, Sosyal Pedagog Ömer AYDIN, Dr.GÖKÇE Yüksel, **Yaşlı Bakımında Bakım Standartları**, Ziya Ofset, İstanbul 2002.
- Dr.CEYHAN Mert, **Yaşlı Bakıcılığı Programı Ders Notları**, Ankara 2002.
- BAYDAR Terken, “**Yaşlı Bakımında Görev Alacak Bireylerin, İlaç Kullanımında Dikkat Etmeleri Gereken Hususlar**”, Dr. Ümit ONAT, **Yaşlı Bakımı El Kitabı**, Aydınlar Matbaacılık, Ankara 2006.
- GEBAM, **Yaşam Kalitesi Rehberi**, H.Ü. GEBAM, Ankara 2003.
- İlaç bilgisi, www.acilveilkyardim.com
- Sağlık Bilgileri: İlaç bilgisi, www.saglikbilgisii.blogspot.com